

"לבניינה של תורה" – חלק שני

שיחה שנמסרה בביהמ"ד כפי מו"ר ראש הישיבה, הרב ברוך ויזר שליט"א

"מַעֲבָדוֹת לְחֵרֶת"

על שחרור מההתמכרות למכשיר הסלולארי

"עבדי עבדים הם"

פעמים רבות מלווה אותי התלבטות בשעת התפילה. ברצוני להזכיר בתפילתי אי-אלו אנשים שברצוני להתפלל לרפואתם, אך איני זוכר את שמותיהם. אף על פי כן, איני מעז להסתכל במכשיר הסלולארי שברשותי בו שמורים שמותיהם. ודאי שאני מקפיד לנהוג כך בבית-המדרש של הישיבה, בו הנהיגו בני החבורה שלא להיכנס לבית המדרש עם פלאפון, ואכן כך אני נוהג מזה זמן רב, בלי נדר. אולם אפילו כאשר אני מתפלל במקום אחר אני מקפיד על כך, מפני שכואב לי לראות שישנם אנשים

עניין אנו פונים להתעדכן במתרחש בעולם. כיצד ייתכן?

בבית-המדרש הדברים נכונים אף בכל שעות היום. אדם נכנס לבית-המדרש במטרה ללמוד תורה. אולם, כאשר החברותא אינו מגיע או בשעה שעליו ללמוד לבדו הוא עלול להיכנס לאינטרנט או לעסוק בדבר צדדי אחר. הרי זו ממש פגיעה בכבוד התורה! הלא "אורייתא וקודשא בריך הוא חד הוא!"¹

אי אפשר להתקדם

התקדמות רוחנית של אמת

כאשר אנו עבדים ומשועבדים

ברמה כזו או אחרת

הסיבה לכך היא שכל-כך התרגלנו לזאת בימינו עד שאיננו שמים לב עד כמה אנחנו שבויים בכך. אם היו עוצרים משהו המצוי

בבית-המדרש או בבית-הכנסת, ומעוררים אותו על חוסר ההיגיון שבמעשיו בשעה שהוא עומד לפני הקב"ה בתפילה או בעת שלפניו פתוחה הגמרא שבה תורת ה', הוא היה מודה שכלל לא חשב על זה. אנו שבויים ומכורים, וכשה'הרגל נעשה טבע' עושים כך מתוך חוסר תשומת לב. איננו עושים זאת במזיד, התנהגות זו פשוט חדרה לכולנו.

לפיכך, שמחתי שקיימת התעוררות פנימית בתוך יושבי בית-המדרש ופורסמה קריאה שלא להיכנס עם מכשיר סלולארי לבית-המדרש. אמנם, אודה על האמת, כואב לי שדף הרישום לנענים לקריאה

שבועות ממתנינים לחזרת הש"ץ מדליקים את הפלאפון וצופים ב'חדשות' או עונים למסרון, במקרה הטוב, ואיני רוצה שיתקבל הרושם ממעשי שהדבר אכן ראוי. זוהי פגיעה נוראית! כיצד יחוש אביך אם באמצע שיחתך עימו תתבונן בדברים אחרים? כיצד יחוש אשתך או בנך אם באמצע שיחתך עימם תפנה להתבונן בפלאפון שלך? זהו ממש זלזול. איני מבין כיצד איננו רגישים לזלזול שבדבר. עומדים אנו לפני הקב"ה ומבקשים ממנו "שמע קולנו חוס ורחם עלינו", שיגאלנו וירפאנו, שיבנה את ירושלים, שייתן לנו שכל טוב וכן הלאה כל התפילות – ובאמצעו של

¹ נפש החיים, שער ד, פרקים י-יא

הרוחניות סתומות הן" – יש לנו עיני בשר בהן אנו רואים את הסובב אותנו ויש לנו גם עיניים רוחניות, עיני נשמת ה' המאירה בקרבנו, בהן ניתן לראות עומק. ב"טיש" שנערך בישיבה בט"ו בשבט סופר שרבי אברהם דוד מאבריטש זצ"ל ראה את אבני הארץ כיהלומים. העיניים הרוחניות הן הכלים הרוחניים שלנו והן נסתמות "מפני פגמי הנפש שגרמו העוונות". במצב שכזה קהה רגש הקודש שבתוכנו ואיננו מתלהבים מסברה טובה ומתוקה, לדוגמא⁷.

מחדש הרב חידוש עצום: "ומתוך הצער של מיעוט האורה" – כאשר אדם שם את ליבו לכך ומצטער על חוסר היכולת שלו להתלהב מדברי תורה נפלאים או מתפילה, והדבר מביא אותו לחרטה על חטאיו "וחפצים בכל לב לטהר את המעשים והמידות על מכוניהם"; כאשר אדם משתוקק בכל ליבו שלא להיות מכור מכאן ואילך ולהשתחרר מכבלי השעבוד, כדי שיוכל להתקרב לקב"ה ו"כדי שלא תישאר עוד הסתימה המעכבת את האור העליון מלחדור בתוכיות הנשמה החושבת", שאור ה' יוכל לחדור לנשמה ולרוממה – "זהו הדרך לבוא לתשובה עילאה, תשובה דחויא לחפאה על כל עובדין". להבנתי הרב רומז כאן לכך שאין בכוחה של התשובה המכונה "תשובה תאה" לסייע לכל דבר, בפרט בענייני הקדושה, עליהם כתוב שלחוטא אין תקנה, וישנם כאלה שבשל כך יצרו הרע מפתה אותם להתייאש. אולם, אומר הרב, תשובה שהיא בבחינת "תשובה עילאה", תשובה מאהבה, תשובה מרצון, תשובה מתוך הבנה, תשובה מתוך עומק נפשי – "חויא לחפאה על כל עובדין", כלשון

זו לא התמלא. הדבר אכן מורה שאנו משועבדים. בעוד כחודשיים נשב בליל-הסדר ונאמר: "עבדים היינו לפרעה במצרים". הבה נאמר כבר כעת באותה המנגינה: "עבדים אנחנו לפלאפון! מכורים אנחנו לפלאפון!".

כאשר אדם הוא בבחינת עבד הוא אינו יכול לדבוק בה'. הרב צבי יהודה² מסביר שזו הסיבה לכך שלאחר פרשת עשרת הדברות פותחת התורה בפרשת "משפטים" בדיני עבד עברי. לא ניתן לעבוד את ה' ולהיות עבד בחדא מחתא. אי אפשר להתקדם התקדמות רוחנית של אמת כאשר אנו עבדים ומשועבדים ברמה כזו או אחרת³.

"והאר עינינו בתורתך"

אם כן, מהי הדרך 'לצאת מצרים'? איך יוצאים מהמצרים הללו שאנחנו שבויים בהם?⁴ בתחילת ה'זמן' ניסינו לעמוד על הסיבה לכך שאנו רחוקים מהקב"ה ומתורתו וקשה לנו לדבוק בה. אנו סתומים, עינינו הרוחניות סתומות, ולכן קשה לנו להתפלל, קשה לנו ללמוד תורה, קשה לנו להיות דבקים בה', וגם קשה לנו לאהוב.

הרב זצ"ל בספרו החשוב 'אורות התשובה' עוסק בפרק יד ב"נתיבות תשובה פרטיות", ושם הוא כותב⁵: "כשמסתכלים הסתכלות רוחנית", כשמביטים פנימה אל עצמינו במבט רוחני עמוק, המתבונן על מידות הנפש והתנהלות החיים, ולא על החיצוניות, "ומכירים" – מבינים, כעין לשון הפסוק⁶: "וַיִּכַּר יוֹסֵף אֶת אָתָּו" – "שהעיניים

² שיחות הרב צבי יהודה, שמות, משפטים, סדרה א, סעיף 8
³ עיין שיחות הרב צבי יהודה, שמות, סדרה ב, סעיף 11: "על חירות יש לברך 'שלא עשני עבד' כי על ידה מתגלה שלמות ערך האדם. האדם היחידי, וכן האדם הציבורי, מופיע בעצמיותו כשהוא פועל באופן חופשי מכה רצונו. אצל עבד חסרים גילוי אמיתת מציאותו וגיבוש עצמיותו וערכו של האדם. כששולטים על האדם כוחות שונים - כוחות אנושיים או לא אנושיים - וכך כששולט עליו יצר הרע, הם מעכבים את גילוי אישיותו העצמית".

⁴ עיין תניא, פרק מז: "והנה בכל דור ודור וכל יום ויום חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא היום ממצרים. והיא יציאת נפש האלהית ממאסר הגוף משכא דחויא ליכלל ביחוד אור א"ס ב"ה על ידי עסק התורה והמצות".

⁵ סעיף א*

⁶ בראשית, פרק מב, פסוק ח

⁷ עיין של"ה הקדוש, תורה שבכתב, פרשת יתרו, דרך חיים, ד"ה ויסעו (לו): "כי לפעמים נמנע מהאדם מלהבין איזה פשט או איזה חקירה והשגה, ודבר זה מחמת הקליפה מאיזה עון שעשה המבדלת בינו לבין העיון, על כן צריך אדם לפשפש במעשיו ולהתודות ולהיות מודה ועוזב... וככה ינהוג כל אדם, אם קשה לו ההבנה, יתחרט על עונותיו ויתודה וישוב אל ה' ויתפלל אליו יתברך שהוא יחוננו דעת וילמדנו בינה".

ה'זוהר' הקדוש⁸. תשובה שכזו מתקנת כל דבר, גם דברים עליהם נאמר שאין עליהם תשובה.⁹

“ובחרת בחיים”

בדורנו נתן הקב"ה שכל לבני אדם לפתח את אחד הפיתוחים החשובים ביותר לאנושות, מאז בריאת העולם, והוא היכולת להיות במקום אחד ולראות במקום אחר, הגלומה ברשת האינטרנט. האינטרנט הוא כלי גדול לגילוי ה' בעולם, אבל הוא דומה לפצצת אטום – גילוי האנרגיה הקיימת באטום יכול להניע צוללות ואניות, לייצר חשמל עבור מדינה שלימה וכדומה, אך בכוחו גם ליצור פצצת אטום, היכולה להחריב ערים ולהרוג מאות אלפי אנשים.

בימים הללו אנו עוסקים בישיבה בדברים הללו בצורה מודגשת ובאמת הדבר פועל פעולות נפלאות. כיום כבר ידועים לכל הנזקים הנפשיים הנגרמים בשל כך: חורבן נפשי לבחורים ולמשפחות; חורבן יכולת הריכוז והניתוח השכלי; חורבן היכולת לבנות תקשורת אנושית תקינה ומערכת זוגית בריאה; חורבן היכולת לקיים חיי משפחה וחיי אישות תקינים, חס ושלום. כבר שמענו על כל זאת מפי המומחים המתמצאים בעניין. אחד הבחורים בישיבה הודה לי על השיחה שעסקה בזאת ואף הגדיר אותה כשיחה הטובה ביותר ששמע בחייו. לפיכך אנו מרכזים בזה את מאמצינו, ואף הר"מים מקיימים שיעורים העוסקים בכך ומשוחחים בנושא.

אכן, מעל הכל יש צורך בתשובה גדולה, בתשובה עילאה. קשה מאוד להגיע לכך. עלינו להצטער על זאת שאנו רחוקים מהקב"ה, ולחשוב רבות כיצד לא נמשיך להיות כעבדים, כיצד נצא מעבדות לחירות. קודם כל יש לנהוג כן בבית – המדרש ובבית – הכנסת, שהם המקומות בהם אנו מקיימים קשר עם הקב"ה.

⁸ עיין זוהר, פרשת ויקהל, דף ריד, עמוד ב

⁹ עיין מידות הראי"ה, ערך ברית, אות ג: "פגם הברית... פועל הוא באדם החשכה פנימית, שאי אפשר לו עוד להכיר לאמתתו כל ערך של כל ענין נחמד וקשר אמתי אל כל ענין תכליתי מוסרי... אבל אחרי ההתגברות בתשובה מאהבת ד'... מאיר עליו כח יסוד הטוב...".

“מי איש החפץ חיים”

הימים הללו, ימי השובבי"ם, מסוגלים לתיקון עניין זה. אחד הלומדים בבית – המדרש שאל את מו"ר הרב אביגדר נבנצל שליט"א במה יש להתחזק בימים הללו? השיב לו הרב נבנצל שבימים הללו יש להתחזק בשמירת הלשון.

אסביר את הדברים. יש לנו שתי בריתות: ברית המעור, קדושת הברית, וכן ברית הלשון. שתי הבריתות הללו מכוונות זו כנגד זו¹⁰. אלו הן נקודות הקדושה של האדם. אלו הן נקודות המבחן, המאבק והניסיון של האדם. שמירת ברית הלשון נעשית על ידי לימוד ופיתוח המונדעות, כפי שנהוג בישיבה 'סדר שמירת הלשון' מידי יום לצורך לימוד בספרים העוסקים בנושא. שלשום, אחד מבני הישיבה המשרתים בצבא שלח לי מסרון ובו שאלה כל כך נפלאה עד שכמעט ורקדתי עם הפלאפון... חייל זה מצוי כעת בקורס צבאי במהלכו הם נדרשים לדבר על חסרונות הזולת. הוא שאל האם אכן מותר להשתתף בפעילות כזו? כל כך שמחתי על כך שבישיבה צומחים בחורים שיש להם מודעות לכך! רוב האנשים כלל לא חושבים על כך שיש שאלה הלכתית במציאות כזו, באופן שהדבר אינו לתועלת.

לכן נדרשים אנו לחזק את שתי הבריתות הללו בימים אלו.

“הרחק מעליה דרכך”

לאור כל זאת אני מתחנן שאף אחד לא יכניס לבית – המדרש פלפון בלי נטספרק, בלי סינון! “וְהָיָה מִחֲנִיף קָדוֹשׁ וְלֹא יִרְאֶה בָּהּ עֲרֹת דָּבָר וְשֵׁב מֵאַחֲרָיָה”¹¹. הלוא בית – המדרש הוא מחנה שכינה! בבקשה לא ללכת בישיבה, ובכלל בחיים, עם פלאפון ללא חסימה!

ב'דף היומי' ישנן סוגיות נכבדות אודות איסור תפילה סמוך לצואה או למי רגליים. והרי הטינופת המצויה ברשת היא “צואה” הרבה יותר גרועה מאשר צואה של בני אדם שיש להתרחק ד' אמות ממקום שאינה נראית וכלה הריחה! כיצד

¹⁰ עיין פרי צדיק, שמות, אות א: “וברית הלשון נגד ברית המעור דפגם שניהם נקרא 'רע'”.

¹¹ דברים, פרק כג, פסוק טו

למהר ולהתקין אצל ר' דביר האחראי על כך, ואם יש צורך בסבסוד בעזרת ה' נרתם אף לכך.

נשתדל כולנו לקבל על עצמנו שלא להדליק פלאפון באמצע תפילה, והלואי אף שלא באמצע הלימוד. ודאי שאין לשוחח בו בבית-המדרש, בהתאם לתקנת בית-המדרש. אשרי מי שיקבל על עצמו שלא להיכנס כלל למחנה שכינה, לבית המדרש, עם המכשיר, ולו 'סדר' אחד או שעה אחת. קדוש ייאמר לו.

בשולי הדברים

היום הוא יום נפילתו של אחד מבני החבורה בישיבה, אליעזר (אלי) שפר הי"ד, שלפני שלושים ושנים שנים עלה השמימה בסערת קרב גבורה של הצנחנים לאחר היתקלות עם מחבלים. ודאי הוא יושב בשורה הראשונה בישיבתם של הרוגי מלכות ש"אין אדם יכול לעמוד במחיצתן¹⁶. אני מציע לבני הישיבה להציץ בפינת הזיכרון בספרי 'תהילת שפר' שיצאו לאור על ידי בני שיעורו ולעיין ביומנים שכתב לעצמו ואימו גילתה אותם לאחר נפילתו. ביומנים אלו ניתן לראות את דרך התעלותו והתקדמותו של בחור בשיעור א'¹⁷, וודאי שיהיה הדבר לעילוי לנשמתו בבחינת "שפתותיו דובבות"¹⁸. יהיו הדברים שדיברנו היום בעניין גדול וקדוש זה לעילוי נשמתו הטהורה.

ייתכן לעמוד בתפילה כאשר היא מונחת ביד¹²? שמעתי אדם גדול שאמר שהוא אינו מבין כיצד ייתכן שאנשים מתפללים מתוך פלאפון. אני אמרתי לאחד מבני הישיבה ששאל אותי על כך שהדבר תלוי בשאלה האם ישנה "צואה" בפלאפון או לא. אם אכן קיימת "צואה" בפלאפון אין להתפלל ממנו, מפני שהרי זה כ"טובל ושרץ בידו"¹³, כפי שאין עושים הבדלה בנר של עבודה זרה וכדומה¹⁴. לא מכבדים את הקב"ה בצואה! כבר אמרתי בעבר, שעבור אדם בריא ונורמאלי הליכה עם מכשיר פלאפון בלי נטספרק דומה לעניות דעתי לנשיאת רימון 26 נטול ניצרה, עם ניצרה פתוחה או בלי היתד הבולמת אותה. האם אדם שפוי יעשה זאת? הרי חיינו יהיו נתונים בסכנה אם ידית זו תקפוץ!

"רק חזק ואמץ"

נסיים בברכת יישר כוח לעושים במלאכה המזכים את הרבים, שמכוחם נוספו ברוך ה' עוד כעשרה אנשים בישיבה למתקינים סינון למכשיר שברשותם. ברכת יישר כוח שלוחה אף לכל המתאמצים להתמודד בתחום הקדושה נוכח הניסיונות הטבעיים המצויים בדורנו שברור שהקב"ה שברור שהם ניסיונות שהקב"ה הביא לנו כדי שנתמודד איתם ונתעצם מכוחם¹⁵. יבורכו משמיים כל המצטרפים ואין לי שום ספק שחיהם עתידים להשתנות לטובה. איננו רואים ואיננו בודקים האם פלוני התקין סינון על המכשיר שלו, והדבר אף אינו מעניין אותנו. ביכולתנו רק לכאוב ולבכות במסתרים על כל אלה שלא עשו כך עדיין. אני קורא למי שעוד לא התקין סינון

¹² עיין נפש החיים, שער ב, פרק ז: "המעשים אשר לא טובים, ח"ו, הם אל העולמות כענין המאכלים רעים... וכשם שמאכל הגוף כאשר איננו טוב ואינו מתקבל אל הגוף אינו זן וסועד את הגוף אלא נהפך בתוכו לפסולת וזוהמא וצואה. וגם הוא מתיש ומחליש את כל הגוף... כן הענין שהמעשים אשר לא טובים ורצויים, חס ושלום, המה נהפכים בתוך העולמות לפסולת ולכלוך כביכול, והוא התגברות כחות הטומאה והקליפות, הרחמן יצילנו, שנקראים 'קיא צואה'". עיין עוד שלחן ערוך, אורח חיים, סימן לח, סעיף ד ומשנה ברורה סעיף קטן יד.

¹³ על פי תענית, דף טז, עמוד א

¹⁴ עיין שלחן ערוך, אורח חיים, סימן קנד, סעיף יא ומשנה ברורה, סעיף קטן מד

¹⁵ עיין אורות, אורות התחייה, אות נא

¹⁶ פסחים, דף ג, עמוד א

¹⁷ באותם הומנים נהגו להתגייס בסוף שיעור א', וכאשר אלי נהרג, בטז בשבט, הוא היה למעשה בשנתו השנייה מתחילת הישיבה.

¹⁸ יבמות, דף צז, עמוד א

